

OMBUDSMAN DOSTUPNOSTI ZDRAVOTNÍ PÉČE

Drahá a neúčinná je jen ta intervence,
která se včas nedostane ke správnému pacientovi

Vhodná péče – nizozemský recept pro udržitelné financování zdravotnictví?

Vlastní zpráva | 9. 10. 2023

Systém poskytování zdravotní péče a jejího hrazení v Nizozemsku slouží řadě evropských zemí jako příklad toho, „jak by se to mělo dělat“. Nizozemský Národní institut zdravotní péče (Zorginstituut Nederland) ale varuje: systém se zadrhl! Podle zprávy Vědecké rady pro vládní politiku (WRR) by v Nizozemsku musel za 40 let ve zdravotnictví pracovat každý třetí (!) občan v produktivním věku (dnes je to 1 ze 7), aby bylo možné poskytovat zdravotní péči ve stejném rozsahu, jako je tomu dnes.

Veřejné výdaje na zdravotnictví v Nizozemsku rostou od 70. let minulého století rychleji než celkové příjmy – na úkor ostatních veřejných sektorů. Na trh přicházejí stále dražší léky a nové technologie. „*Pokud nic neuděláme, ne každý občan bude mít v budoucnu šanci dostat se ke zdravotní péči,*“ varuje zpráva WRR, která očekává, že celkové výdaje na zdravotnictví v Nizozemsku vzrostou z 12,7 % HDP v roce 2015 na více než 20 % do roku 2060.

V absolutních číslech to znamená trojnásobný nárůst nákladů na hlavu.

Výsledky dotazníkového šetření, které si nechal Zorginstituut zpracovat, ale ukázaly, že více než tři čtvrtiny Nizozemců si neuvědomují nebo jen nedostatečně uvědomují, že se blížící krize ve zdravotnictví dotkne i jich osobně...

Vhodná péče znamená změnu filozofie

„*Méně zdravotnictví a více zdraví*“, tak samotný Zorginstituut charakterizuje filozofickou změnu, ze které koncept vhodné péče vychází – a obrací pozornost od nemoci a co nejextenzivnější léčby ke zdravotně sociálním aspektům a kvalitě života.

Vhodná péče je přístup, který má zajistit, že se i v budoucnu každému dostane dobrého ošetření i léčby adekvátní jeho onemocnění. Podle nizozemského národního regulátora musí být celý koncept postaven na čtyřech základních principech:

- Vhodná péče je péče poskytovaná za rozumnou cenu.
- Vhodná péče znamená, že pacient a poskytovatel zdravotní péče rozhodují společně.
- Vhodná péče je poskytována pokud možno co nejbližší pacientovi.
- Vhodná péče neřeší jen nemoc, ale také kvalitu života a soběstačnost.

Jako modelový příklad pro uplatnění principu vhodné péče Zorginstituut ve svých dokumentech uvádí karcinom prostaty – v Nizozemsku nejčastější onkologické onemocnění mužů starších 55 let. Recentní studie, kterou si nechal nizozemský regulátor vypracovat, ukázala, že z 2500 sledovaných pacientů jich 41 % v posledních 3 měsících před smrtí stále podstupovalo intenzivní onkologickou léčbu – bez šance na prodloužení života, zato s řadou vážných nežádoucích účinků, kvůli nimž mělo jejich dožívání výrazně zhoršenou kvalitu. Pokračující léčba není v těchto případech účinnou volbou – tou je péče zaměřená na eliminaci bolesti a důstojnější prožití poslední fáze života. Pokud by byl již koncept vhodné péče normou, mnoho z těchto pacientů by se po vysvětlení od svého lékaře a po společné úvaze s ním pravděpodobně pro pokračování intenzivní léčby nerozhodlo.

Pokračující léčba obvykle znamená i nutnost hospitalizací – jak kvůli terapii samotné, tak z důvodů jejích nežádoucích účinků. Vhodná péče zaměřená na zmírnění bolesti a jiných potíží může být naopak poskytována tam, kde to pacient preferuje – tedy i v domácím prostředí.

Zdravotní péče má tři dimenze udržitelnosti – finanční, personální a sociální, které jsou pod stále se zvyšujícím tlakem stárnutí populace, vývojem nových medicínských technologií a nárůstu počtu chronicky nemocných pacientů. V již citované zprávě WRR se konstatuje, že v zájmu zabrzdění nekontrolovatelného růstu nákladů bude třeba v Nizozemsku lépe definovat priority – zejména kde a jak získat nejvíce zdravotních benefitů a kde a jak zlepšit kvalitu a dostupnost.

jak